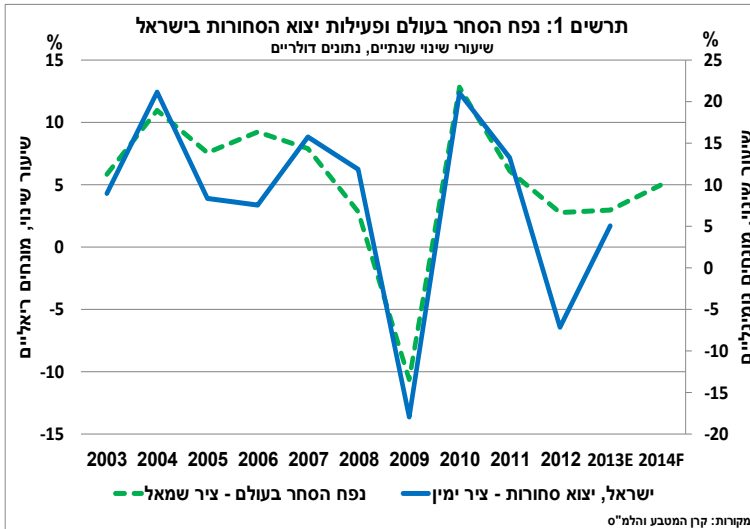

15/01/2014

השבוע במאקרו

היצוא של ישראל עשוי לעלות ב-2014 על רקע השיפור הצפוי בפעילות הסחר הבינלאומי

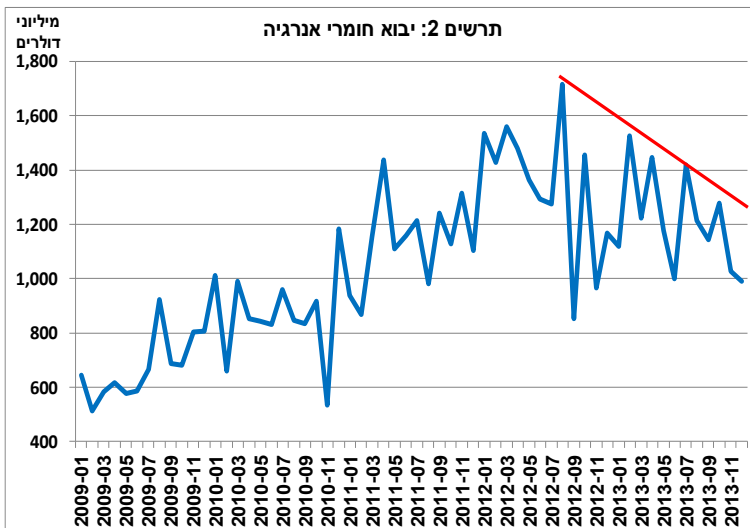

יצוא הסחורות (ללא אניות, מטוסים ויהלומים) ירד בחודש דצמבר לרמה של 3.9 מיליארד דולר לעומת 4.15 מיליארד דולר בחודש הקודם (נתונים מנוכי עונתיות). מדובר בירידה חודשית שנייה ברציפות. יחד עם זאת, בחינת הנתונים הרבעוניים ובמונחים דולריים, מעידה על שיפור מסוים בפעילות היצוא ברביע האחרון של 2013 ביחס לחולשה שאפיינה את הסקטור ברביע השלישי בשנה שעברה.

היצוא ברביע הרביעי עלה בשיעור של 8.1% לעומת הרביעי השלישי וב-9.3% לעומת הרביעי המקביל אשתקד והסתכם ב-12.2 מיליארד דולר. מדובר ברמה גבוהה מאד ביחס להיקפים בשנים האחרונות. בכל שנת 2013 עלה יצוא הסחורות ב-5% וזאת לאחר הירידה שחלה ב-2012. מדובר בקצב עליה מתון ביחס לקצב הגידול השנתי הממוצע ב-10 השנים האחרונות אשר הינו 8.8%. קצב הצמיחה המתון נבע מהצמיחה האיטית יחסית בביקושים בעולם בשנה שעברה על רקע החולשה בפעילות הכלכלית במדינות אירופה והתמתנות הצמיחה בשווקים המתעוררים. תיסוף השקל בשנה שעברה גם כן היווה גורם דומיננטי בפגיעה בביקושים למוצרים ישראלים.

במבט קדימה, מגזר היצוא הישראלי יושפע ב-2014 מההתפתחויות בשער החליפין (ראהגי הערכות בהמשך הסקירה), מההתפתחויות הכלכליות בקרב שותפות הסחר העיקריות של ישראל (ארצות הברית ואירופה בפרט), וכן מפעילות הסחר בשאר אזורי העולם. בתרשים 1 ניתן לראות את המתאם הרב שבין הצמיחה ביצוא הישראלי לבין הצמיחה של נפח הסחר העולמי. על פי הערכות ה-IMF, נפח הסחר הבינלאומי צפוי לעלות בשיעור של 5% ב-2014 לאחר עליה של 2.9% בשנה שעברה. ההאצה בקצב צמיחת הסחר הבינלאומי עשויה גם לתמוך בהאצת קצב הצמיחה של מגזר היצוא הישראלי ב-2014.

היבוא צמח בשיעור מתון ברביע הרביעי של 2013 עקב ירידה ביבוא של מוצרי אנרגיה וכלי רכב

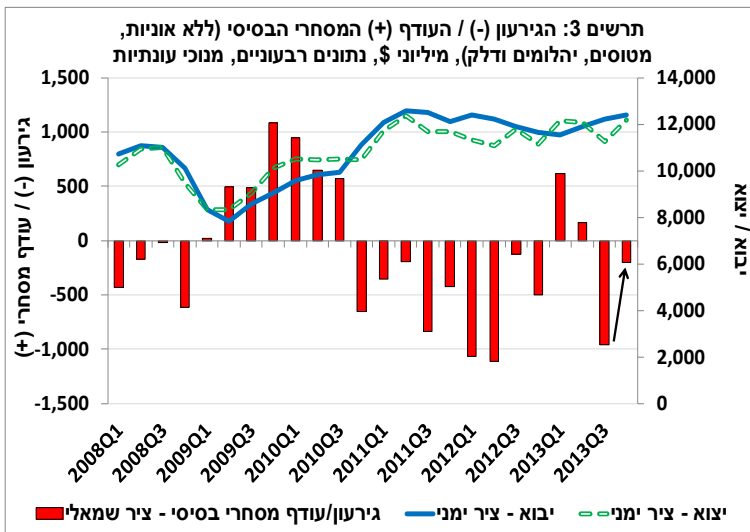
יבוא הסחורות הסתכם ב-12.4 מיליארד דולר ברביע הרביעי של 2013. מדובר בעליה מתונה של כ-1.3% לעומת הרביע הקודם (נתונים מנוכי עונתיות), ורביע שני ברציפות בו נרשמת התמתנות בקצב הגידול. הגידול המתון ברביע הרביעי נבע, בין היתר, מירידה ביבוא של כלי תחבורה בשיעור של 22% ביחס לנתוני הרביע השלישי שהתאפין בפעילות מוגברת עקב הקדמת רכישות של כלי רכב לאור השינויים שהיו צפויים להיכנס באוגוסט האחרון בנוסחת המיסוי הירוק והעלאת המס על רכבי יוקרה בספטמבר. בכל שנת 2013 חלה עלייה משמעותית של 31% ביבוא של כלי תחבורה, בין היתר, על רקע היחלשות הין בעולם.

גורם נוסף אשר השפיע על נתוני היבוא הוא יבוא של מוצרי אנרגיה אשר נמצא במגמת ירידה (ראהגי תרשים). הירידה ביבוא אנרגיה החל מן הרביע השני של 2013 ואילך נובעת בעיקר מהחלפת חומרי האנרגיה בגז הטבעי המופק בישראל ואשר השימוש בו החל ברביע השני בשנה שעברה. מגמת הירידה ביבוא מוצרי האנרגיה צפויה להימשך גם השנה.

בחינה שנתית של נתוני יבוא הסחורות מעידה על ירידה של 1.8% ב-2013 לאחר ירידה של 0.7% ב-2012 (במונחים דולריים). הירידה בפעילות היבוא ב-2013 נבעה מירידה ביבוא של מוצרי השקעה, בעיקר של מכונות וציוד, וירידה ביבוא של חומרי גלם (למעט הדלק), ביניהם כימיקלים וחומרי גלם למכונות ולתעשיית האלקטרוניקה. מנגד, חלה עליה ביבוא של מוצרי הצריכה בהתאם למגמת העלייה בצריכה הפרטית.

במבט קדימה, אנו מעריכים כי ב-2014 תחול התרחבות ביבוא, זאת, בין היתר, בעקבות התרחבות ביבוא של מוצרי השקעה, ביניהם מכונות וציוד לשם יישום פרויקטים העושים שימוש בגז טבעי.

הירידה בגרעון המסחרי תומכת בעוצמתו של השקל ובצמיחת התוצר המקומי הגולמי ברביע הרביע של 2013

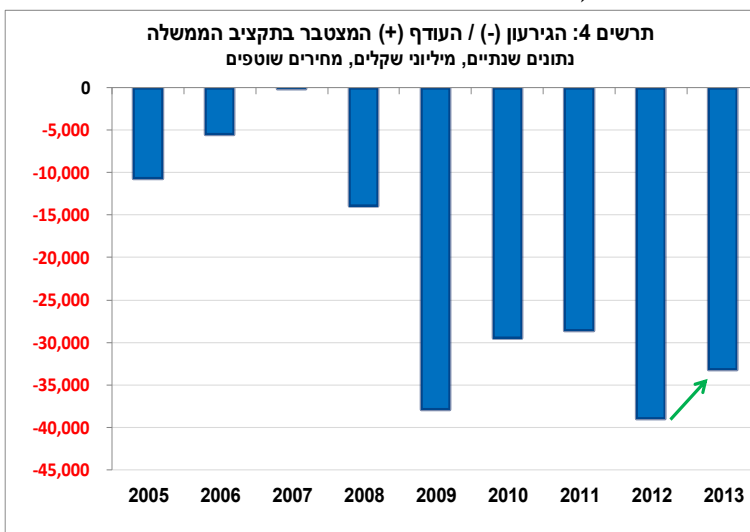

העלייה הגבוהה ביצוא הסחורות לאחרונה, לצד שיעור העלייה המתון יותר ביבוא הסחורות, גרמו לירידה בהיקף הגירעון המסחרי ברביע הרביעי. הגרעון המסחרי הבסיסי (ללא אוביות, מטוסים, יהלומים ומוצרי אנרגיה) של ישראל הסתכם ב-203 מיליוני דולרים ברביע הרביעי ב-2013 (נתון מנכי עונתיות), זאת לעומת גרעון של 957 מיליוני דולרים ברביע הקודם.

יש לציין כי הגירעון המסחרי הגבוה שנוצר ברביע השלישי בשנה שעברה היווה גורם עיקרי למעבר מעודף לגירעון בחשבון השוטף של מאזן התשלומים. הירידה בהיקף הגירעון המסחרי ברביע הרביעי עשויה לפיכך לגרום לחזרה לעודף בחשבון השוטף. כמו כן, צמצום זה בעודף היבוא עשוי לתמוך, כל שאר התנאים שווים, בקצב הצמיחה של המשק ברביע האחרון של 2013.

נכון להיום ועל פי נתוני שלושת הרבועים הראשונים ב-2013, קיים עודף של כ-3 מיליארד דולר בחשבון השוטף מתחילת השנה, ולהערכתנו, החשבון השוטף עשוי להסתכם בעודף ב-2013 כולה. גם בשנה הנוכחית (2014) צפוי עודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, זאת על רקע הערכות להתפתחויות חיוביות בפעילות היצוא עקב ההתאוששות הכלכלית בעולם ולמרות תיסוף השקל. העודף הצפוי בחשבון השוטף יחד עם ההתפתחויות החיוביות בתחום ההשקעות הישירות על ידי תושבי חוץ, עשויים להמשיך לתמוך בעוצמתו של השקל ביחס לסל המטבעות.

הגירעון בתקציב ירד ב-2013, אך קיימים אתגרים לעמידה ביעד בגרעון ב-2014

בחודש דצמבר הסתכם הגירעון הממשלתי ב-13.7 מיליארד ₪. מדובר אמנם בגירעון גבוה, אך רמה זו אופיינית לחודשי דצמבר על פני מספר שנים. עם זאת, היקפו של הגירעון בדצמבר 2013 היה מעט גבוה יותר מאשר בשנים קודמות (הגירעון הממוצע בחודשי דצמבר ב-3 השנים האחרונות היה כ-13 מיליארד ₪). כידוע, הגרעון בחודשי דצמבר נוטה להיות גבוה עקב האצת קצב ביצוע ההוצאה של משרדי הממשלה הכוללת הוצאות שנדחו מחודשים קודמים, הקדמת הוצאות שתוכננו לשנה הפיסקאלית הבאה (2014) ותשלומי העברה גבוהים יותר באופן יחסי. בסך הכל, הגירעון בתקציב המדינה בשנת 2013 הסתכם ב-33.2 מיליארד ₪ המהווה כ-3.15% מהתמ"ג לפי שיטת המדידה החדשה, וזאת לעומת יעד גירעון על פי התקציב המקורי לשנת 2013 בסך 45.6 מיליארד ₪ שהם 4.33% מהתמ"ג (נתוני התמ"ג מבוססים על האומדן האחרון של הלמ"ס בסך 1,053 מיליארד ₪). כמו כן, יש לציין כי הגירעון ב-2013 ירד בכ-15% ביחס לגרעון ב-2012.

הפער בין הגרעון בפועל ובין הגרעון המתוכנן נובע מהכנסות גבוהות מהחזוי בסך של 5.7 מיליארד ₪ והוצאות משרדי ממשלה נמוכות מהתכנון בתקציב המקורי בסך של 6.7 מיליארד ₪. בצד ההכנסות, העודף בגביית המסים נוצר בהכנסות ממסים ישירים, בסכום של 7.8 מיליארד ₪ על רקע עליה במס הכנסה שנגבה מחברות ומעצמאים, עליה מהותית בגביה משוק ההון, המשקפת את העליה בשערי המניות ונכסים פיננסיים אחרים בשנה החולפת, ומעליה במיסוי מקרקעין. יש לציין כי עיקר העליה במס הכנסה מחברות נבעה מגביה בגין רווחים כלואים וכן ממספר אירועים של תשלומי מס חריגים וחד פעמיים. מצד שני, בגביית המסים העקיפים חל תת ביצוע עקב ירידה מהכנסות ממסים על יבוא ועליה מתונה בהכנסות ממע"מ. אילולא העלאות שיעורי המע"מ בספטמבר 2012 ויוני 2013, היו ההכנסות מגביית מע"מ עולות בשיעור מתון של 2.7% בלבד.

לסיכום, מגמת הירידה בגירעון בתקציב משקפת שיפור במצב הפיסקאלי של ישראל. מאחר ושיפור זה משקף תרומה משמעותית מצד גורמים חד פעמיים והעלאות של שיעורי מס, קשה לקבוע אם מדובר גם בהתפתחות המשקפת שיפור במצב המשק. במידה וגורמים אלה לא יחזרו על עצמם, להערכתנו, קובעי המדיניות התקציבית צפויים לעמוד מול אתגרים משמעותיים ב-2014 בכל הקשור לעמידה ביעד הגירעון והפחתת יחס החוב/תוצר. יחד עם זאת, בהנחה שהצמיחה הכלכלית תואץ בשנת 2015 ואילך, והמסגרת המוגבלת להרחבת ההוצאות תשמר, אזי הגרעון ביחס לתוצר צפוי להמשיך לרדת בשנים הבאות תוך ירידה ביחס החוב/תוצר.

כתב: אריה טל

לתגובות, הערות והארות: ניתן לפנות לאיל רז, ראש ענף כלכלה, בנק לאומי
דואר אלקטרוני: eyalr@bll.co.il, טלפון: 03-5148039